

Ög 183. Kärresjö, Ledbergs sn.

Pl. 102, 103.

Litteratur: N1945. C. F. Nordenskjöld, Östergötlands minnesmärken, i: Östergötlands fornminnesförenings tidskrift I (1875), s. 47; Axel Kock, Till tydningen av svenska runinskrifter, i: ANF 35 (1923), s. 142 f.²⁰; Carl Larsson, Ordföljdsstudier över det finita verbet i de nordiska fornspråken 1 (1931), s. 28²¹; A. Nordén, Rapport till Riksantikvarien om runstensundersökningarna sommaren 1945, med förslag till åtgärder beträffande runstenar, 6/10 1945, dnr 4207/45 (ATA).

Äldre avbildningar: L. C. Wiede, Teckning i manus till Östergötlands Runurkunder (tryckt 1875) (ATA); Foton (ATA).

Runstenen, som redan på 1600-talet hade texten svårt skadad av vittring, står alltjämt kvar på sin ursprungliga plats alldeles vid vägkanten invid den mjölkfälla, som i våra dagar upptar en del av det betydande gravfält, till vilket runstenen hör. Stenen står på backens krön c:a 400 m. rakt öster om Kärresjö gård. Gravfältet följer åsryggen mot öster och omfattar flera betydande gravar, bl.a. på o. 42 m:s avstånd rakt söder om runstenen ett jordblandat röse om 19 m:s diam. och 1 m:s höjd och något 50-tal m. längre österut från detta en större jordhög med stenar skymtande i ytan, om 12 m:s diam. och 0,5 m:s höjd. Hela detta vackra gravfält hotas nu med förstöring, då häradets grustag, som befinner sig blott på 7 m:s avstånd från det förstnämnda röset, med stor hast nalkas gravarna. Genom vägens närvaro torde emellertid runstenen gå fri från omedelbart hot.

Stenen består av grovt kristalliniskt gryt och är som nämnt svårt skadad av vittring. Särskilt texten i slingans nederparti t.h. är så illa medfaren, att den ej längre kan iakttagas. Överhuvudtaget äro runorna på stenens högra hälft hårt åtgångna.

Inskrift:

· aki · u runi · ristū · i-tiṛ · --- · ...
 5 10 15 20

»Åke och Rune(?) reste efter ...»

Till läsningen: Det inledande **aki** är helt bevarat, och likaså är det följande **uruni** otvivelaktigt. Sedan läser Brate **risti**, men den sista runan här, 13, torde nog ganska säkert vara ett **u**, hst är välbevarad, och bst förefaller också vara säker: den kan följas som en båge ända från toppen och ned till nedre linjen. Det stora avståndet till nästa runa t.h. torde också innebära ett stöd för tolkningen av runan som **u**, icke som **i**. Så följer en punkt och därpå ett **i**. Därefter är ytan starkt förstörd, och även om här måste ha stått ett **f**, torde man knappast numera ha möjligheter att återfinna dess linjer för en ifyllning. Fortsättningen läser Brate som **ti · bui ·**, men vid ett studium av stenen i sned kvällsbelysning ville det förefalla mig, som om gruppen **16–17 ti** efterföljdes av en **r**-runa (så har också B 922), i varje

Plansch 103a. Ög 183. Kärresjö, Ledbergs sn. Foto Nordén 1945. [Jansson skriver 1947: Helt retuscherad!]

²⁰ Nordén har inte noterat Kocks tolkning *orne* 'fargalt' av runföljden **uruni**.

²¹ Nordén har inte noterat Larssons tolkning »Åke och Rune ristade (runorna) l. reste (stenen) till minne av brodern Boe».

²² De tre huvudstavar som Nordén kunde se återges i utgåvan med ---, inte med punkter som i manuset.

fall syntes det mig fullt säkert, att ytan här icke hade något spår av det **b**, som Brate läst, lika litet av något **u**. Tre djupa huvudstavar stå kvar, det var allt, jag kunde se.

Brate läser alltså **· aki · uruni · risti · ifti bui ·** och tolkar detta »Åke ristade runor efter Boe». Ordformen **uruni** blir ju här särskilt besynnerlig. Då ristningen så vitt jag förstår har predikatet i pluralis, **ristu**, »reste», synes det mig långt sannolikare, att **uruni** skall förstås som **uk runi** och väntas gömma namnet på den andre, som jämte Åke rest stenen. *Runi* är visserligen ett i Sverige ovanligt namn, men det kännes av Lind i ett fall från Island (vartill kommer en diktad *R. konungr*) och ingår enligt Lind sannolikt i några norska gårdsnamn.

Plansch 102a. Ög 183. Kärrsjö, Ledbergs sn. Foto Nordén 1945. [Jansson skriver 1947: Översiktsbild duger]

Fig. 201. Ög 183. Kärrsjö, Ledbergs sn. Teckning E. Ihrfors i Ostrogotia Sacra (ATA).

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med reservationer. Utgåvan är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter är du välkommen att meddela dessa till utgivaren på nedanstående e-postadress.

Utgivare: Jan Owe

Kontakt: runor@gamlebo.se

Senast ändrad 2020-05-20